

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

ORGANIZACIJSKI OBLICI DOBNO MJEŠOVITIH VRTIĆKIH SKUPINA

ZAVRŠNI RAD

Osijek, 2016.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Prediplomski sveučilišni studij Ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja

ORGANIZACIJSKI OBLICI DOBNO MJEŠOVITIH VRTIČKIH SKUPINA

ZAVRŠNI RAD

Kolegij: Integrirani predškolski kurikulum II

Mentorica: prof.dr.sc. Stanislava Irović

Sumentorica: dr. sc. Tijana Borovac

Studentica: Antonia Valentić

Matični broj: 2514

Osijek, 2016.

Sadržaj

SAŽETAK.....	1
1. UVOD	3
2. ORGANIZACIJA USTANOVE ZA RANI ODGOJ I OBRAZOVANJE.....	4
2.1. POVIJESNI PREGLED.....	4
2.2. INSTITUCIJSKI KONTEKST	5
2.3. INTERAKCIJA MEĐU DJECOM U USTANOVU ZA RANI ODGOJ I OBRAZOVANJE	6
3. NAČIN GRUPIRANJA DJECE RANE DOBI U USTANOVAMA ZA RANI ODGOJ I OBRAZOVANJE	8
3.1. HOMOGENE VRTIĆKE SKUPINE	9
3.2. HETEROGENE VRTIĆKE SKUPINE	10
4. RODITELJI – SUDIONICI ORGANIZACIJE ODGOJNO-OBRAZOVNOG PROCESA.....	12
5. METODOLOGIJA ISTRAŽIVAČKOG RADA	13
5.1. REZULTATI ISTRAŽIVANJA I INTERPRETACIJA	13
6. ZAKLJUČAK.....	16
7. LITERATURA.....	17
8. PRILOG	19

SAŽETAK

U radu je iznesen kratki povijesni pregled organizacije ustanova za rani odgoj i obrazovanje. Potom su navedene glavne karakteristike institucijskog konteksta vrtićke ustanove i interakcije među djecom. Najveća je pozornost na načinu grupiranja djece rane dobi u ustanovama za rani odgoj i obrazovanje odnosno homogenim i heterogenim vrtićkim skupinama. Kako se u posljednje vrijeme sve više govori o ulozi roditelja, u radu je navedeno kakva je njihova uloga kao sudionika u organizaciji ustanova za rani odgoj i obrazovanje. U empirijskom dijelu rada provedeno je istraživanje među roditeljima čija djeca pohađaju dobno mješovite skupine u jednom dječjem vrtiću u Osijeku. U istraživanju je korištena anketa u kojoj su prikupljeni stavovi roditelja o organiziranju dobno mješovitih vrtićkih skupina.

Ključne riječi: dobno mješovite vrtićke skupine, ustanova za rani odgoj i obrazovanje, roditelji

SUMMARY

The paper gives a brief historical overview of an organization of institutions for early childhood education. The main characteristics of an institutional context of the kindergarten institution and the interaction among children have been introduced after that. The greatest emphasis is put on young children grouping within the institutions for early childhood education that is within homogeneous and heterogeneous kindergarten groups. Since more has been said about the role of parents in recent times, the paper states their role as participants within the organization of the institutions for early childhood education. In the empirical part of the paper a survey was conducted on parents whose children attend age-mixed groups in one kindergarten in Osijek. A Questionnaire was used in conducting the survey which gathered parents' views on the organization of age-mixed kindergarten groups.

Keywords: institution for early childhood education, organization, kindergarten groups, parents

1. UVOD

Odrastanje i djetinjstvo izuzetno je važan period života, promjene se događaju svakodnevno, djeca se razvijaju i njihove se potrebe mijenjaju, stoga se trebamo potruditi da im omogućimo što poticajnije okruženje i uvjete koji će pozitivno utjecati na njihov razvoj. U skladu s tim, posebnu pozornost treba obratiti na kontekst ustanova za rani odgoj i obrazovanje koji će obuhvatiti sva odgojno-obrazovna područja djeteta. Osim organizacije prostora, materijalnih uvjeta i ostalih čimbenika, za djetetov je razvoj vrlo važan socijalno-pedagoški kontekst ustanove. Znamo da je od velike važnosti odnos odgojitelja i djece, te odgojiteljev pristup prema radu, njegovi stavovi, stručnost i spremnost na usvajanje novih znanja. Isto je tako važna i međusobna interakcija djece koja veliki dio dana provode zajedno u druženju i igri. Upravo je zato važno utvrditi na koji ćemo način grupirati djecu, kako ćemo organizirati vrtićke skupine i je li to najkorisniji način za njih. Uz sve dosad navedeno, ne smijemo zaboraviti ulogu roditelja u odgojno-obrazovnom procesu njihove djece. Roditeljsko je mišljenje itekako potrebno jer oni sami najbolje poznaju vlastito dijete i uvelike mogu pomoći pri organizaciji ustanove za rani odgoj i obrazovanje. Na temelju toga provela sam kratko istraživanje s roditeljima kako bih dobila uvid u njihove stavove o organizacijskim oblicima dobno mješovitih vrtićkih skupina.

2. ORGANIZACIJA USTANOVE ZA RANI ODGOJ I OBRAZOVANJE

2.1. POVIJESNI PREGLED

Kako se kroz povijest sve mijenjalo, tako se mijenjao i kontekst ustanova za rani odgoj i obrazovanje. U samim počecima u takvim je ustanovama naglasak bio na brizi za zdravlje, ishranu i čuvanje djece, dok je danas obuhvaćeno mnogo više područja i aspekata dječjeg razvoja.

Petrović-Sočo (2007) navodi primjere prvih ustanova za boravak djece, kao npr. Dječja kolijevka u Rovinju 1927. godine, koje su bile poput čuvališta i skloništa za siromašnu djecu. Kroz navedene primjere vidljivo je da su prve takve ustanove bile usmjerene na čuvanje djece te njihovu njegu i zdravlje.

Tijekom 19. stoljeća počelo je otvaranje sve više odgojnih ustanova za djecu jer je rastao broj obitelji zaposlenih u industriji kojima je trebala pomoć zbrinjavanja djece.

Između osamdesetih i devedesetih godina prošlog stoljeća došlo je do određenih promjena. Petrović-Sočo (2007) navodi kako u to vrijeme nije dovoljno pažnje posvećeno okruženju djece, pri tome navodi da su odgojne skupine bile pretrpane djecom, odvojene od ostale djece i odraslih.

Iz sljedećeg možemo vidjeti koliko se kroz povijest promijenio stav o ustanovama za rani odgoj i obrazovanje:

„ Da bi ove ustanove ostvarivale zadaće zaštite, njege, odgoja i obrazovanja djeca u njima trebaju naći stimulativno fizičko i socijalno okruženje s kojim će ostvarivati stalne interakcije, rješavati kognitivne konflikte, konstruirati individualno i sukonstruirati zajedničko znanje s vršnjacima i ostalima, doživljavati emocije i izražavati ih, isprobavati socijalna umijeća i razvijati tjelesne sposobnosti. Drugim riječima, ustanova za rani odgoj i obrazovanje mjesto je življenja, učenja i odgajanja, druženja i igre. Iz tih razloga uvjetovanih dječjim razvojnim potrebama kao i specifičnostima učenja djelovanjem (Bruner 2000., Stoll i Fink, 2000., Miljak 2001.), institucijski kontekst za njegu, odgoj i obrazovanje djece rane dobi trebao bi sačinjavati probranu, kvalitetnu, ugodnu, privlačnu, demokratsku, fleksibilnu, humaniziranu i otvorenu sredinu u kojoj će dijete naći mnoge izazove za igre i aktivnosti s drugom djecom i odraslima i koju će u granicama svojih kompetencija moći prilagođavati i mijenjati u skladu sa svojim potrebama i pravima.“ (Petrović-Sočo, 2007:25-26)

Prema svemu navedenom, vidljivo je da su ustanove za rani odgoj i obrazovanje postale mnogo više od čuvališta i skloništa za djecu te su poprimile jednu sasvim novu dimenziju u kojoj se promatraju različita područja potreba djece, ali i njihova mišljenja.

2.2. INSTITUCIJSKI KONTEKST

„Kvaliteta institucijskoga konteksta djece rane dobi postaje sve aktualnija jer odgojna praksa ne egzistira izvan prostora, vremena i ljudi i njihovih odnosa. Ona je uronjena u konkretne, specifične koordinate određenoga mjesta, vremena, sudionika i njihovih akcija i interakcija. Svako mjesto ima svoju specifičnu logiku i načine ponašanja, ima djelovanje na količinu i kvalitetu interakcija koje se u njemu odvijaju.“ (Petrović-Sočo, prema: Moss i Penn, 2007:31)

Kada govorimo o institucijskom kontekstu odgojno-obrazovne ustanove moramo spomenuti čitav niz čimbenika koji zajedno tvore jednu cjelinu. To su prostor i njegovo uređenje, raspored, materijalni uvjeti, vrijeme, međusobni odnosi odgojitelja, djece, roditelja, ostalih suradnika itd.

„Suvremena, postmodernistička istraživanja, naročito u posljednjih petnaestak godina, dokazuju da kontekst institucije nije „nužno zlo“ za dijete rane dobi kao što se donedavno mislilo, već on, suprotno, ima veliko djelovanje na odgoj i razvoj djece i da o njegovoj kvaliteti u znatnoj mjeri ovisi kvaliteta dječjega iskustva, življenja, učenja, socijalizacije i osobnosti. (...) Drugim riječima, dijete je od rođenja socijalno biće koje u zajedničkim aktivnostima s drugom djecom i odraslima sukonstruira, reflektira i rekonstruira svoja znanja pa učenje nije transmisija u kojoj je dijete pasivni konzument znanja, niti je proces u kojem ono kao „usamljeni znanstvenik“, samo konstruira svoje znanje. Znanje nastaje socijalnom konstrukcijom u kolaboraciji s drugom djecom i odraslima u kojoj dijete preuzima ulogu aktivnoga sudionika. Kao takvo, dijete je uključeno u društvo, s njim je u aktivnom odnosu pa mu pripadaju i određena prava. Na njega se više ne gleda kao na nemoćno biće puno ograničenja, već kao na razboritu osobu bogatu u potencijalima.“ (Petrović-Sočo, 2009:11)

Važnu ulogu u kreiranju konteksta ustanove za rani odgoj i obrazovanje ima odgojitelj koji treba osluškivati potrebe djece i nastojati da organizacija i kontekst ustanove budu najpovoljniji i najpoticajni za dijete.

„Prostorna organizacija vrtića određuje i kvalitetu socijalnih interakcija djece međusobno, kao i djece s odgojiteljem, pa je usmjerena promoviranju susreta, komunikacije i interakcija. U prostornoj organizaciji važno je osigurati osjećaj pripadanja i dobrodošlice na način da okruženje i pedagoški proces odražavaju različita obilježja sve djece i njihovih obitelji. Kvalitetno strukturirane prostorne cjeline vrtića („centri aktivnosti“, „kutići“) potiču grupiranje djece u manje skupine i omogućuju kvalitetne interakcije. Prostorno okruženje vrtića treba biti ugodno i što više nalikovati obiteljskom.“ (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2014: 40)

2.3. INTERAKCIJA MEĐUDJECOM U USTANOVU ZA RANI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Za djetetov je razvoj iznimno važno da u svome okruženju ima vršnjake, mlađu ili stariju djecu s kojom će moći graditi odnose, prijateljstva, uživati u igri i svakodnevnim aktivnostima. Kako bi mu to bilo omogućeno, za to se trebaju prije svega pobrinuti roditelji, a zatim i odgojitelji u odgojno-obrazovnim skupinama. Interakcija se između djece od najranije dobi spontano razvija kroz igru, ali osim igre Petrović-Sočo (2007) navodi i druge poticajne aktivnosti, kao što su: zajedničko razgledavanje slikovnica, pričanje i dramatizacija priče, igre scenskim lutkama, brojalice, likovno izražavanje na zajedničkoj plohi, zajedničko pjevanje, plesanje, konstruiranje, šetnje, izleti i slične aktivnosti.

Kako bi dijete moglo razviti interakciju s drugom djecom, mora posjedovati određena socijalna znanja, vještine i razumijevanje. Višnjić-Jevtić (2009) navodi da su djeci potrebna socijalna znanja poput pravila i normi grupa kojima pojedinac pripada te poznavanje jezika kojim se služe njihovi vršnjaci. Također, govori i o tome da djeca moraju imati razvijene sposobnosti za komunikaciju, prihvatanje kompromisa i suradnju.

Brajša-Žganec (2003) govori o važnosti socijalnih umijeća stečenih u predškolskoj dobi te navodi da su upravo takva umijeća osnova za cijeli život. U tome veliku ulogu imaju odrasli jer je na njima da pravilno usmjere djecu i potiču ih na ostvarenje komunikacije i interakcije s vršnjacima. Isto tako, odrasli su vrlo važni jer su oni modeli čiji primjer djeca slijede, što može dovesti do usvajanja obrasca prosocijalnoga ponašanja, ali može dovesti i do ponašanja vezanog za probleme u socijalizaciji.

Kako bi se među djecom što lakše razvila interakcija i kako bi se što bolje razvile njihove socijalne vještine, odgojitelji bi trebali biti modeli učenja socijalne kompetencije.

„Svaka od navedenih sastavnica socijalne kompetencije uči se i oponašanjem. Vrijeme u kojem živimo zahtijeva duži radni dan za roditelje što za djecu znači duži boravak u vrtiću. Zbog toga predškolske ustanove u sve većoj mjeri preuzimaju ulogu partnera roditeljima u odgoju djece i roditelji nisu više jedini model od kojega djeca preslikavaju poželjne obrasce ponašanja. Dijete tijekom dana ostvaruje interakcije s djecom i odraslima. Vjerojatno je da dijete pokazuje poželjne oblike ponašanja za određenu vršnjačku skupinu, ali odgojitelji su ti koji u predškolskim ustanovama preuzimaju ulogu modela kojega dijete preslikava. Važno je da odgojitelji osvijeste svoje interakcije s djecom jer je njihova interakcija model za učenje.“ (Višnjić-Jevtić,2009:142)

3. NAČIN GRUPIRANJA DJECE RANE DOBI U USTANOVAMA ZA RANI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Došen-Dobud (1977) nam daje definiciju odgojnog odjeljenja (vrtićke skupine) i kaže da ga sačinjava grupa djece u vrtiću, sastavljena prema određenim kriterijima, a njime rukovodi jedan ili više odgojitelja. Kao kriterije za formiranje odjeljenja navodi broj djece koji se predviđa pedagoškim normativima i razvojnu dob djece.

„Trenutačno, još uvijek prevladava organiziranje dobno homogenih odgojnih skupina, posebice u dječjim vrtićima s velikim brojem djece ili u gradovima, dok se dobno mješovite skupine češće javljaju u privatnim dječjim vrtićima, ruralnim sredinama ili sredinama s manjim brojem djece. No, dobna mješovitost preduvjet je u alternativnim pedagoškim pravcima, poput Montessori ili Waldorfskih dječjih vrtića. Tako se Montessori grupe sastavljaju što je moguće raznovrsnije, a idealno je da su u grupi djeca različite kronološke dobi, počevši od oko 2,5 godine kad se već mogu odvojiti od majke, do dobi polaska u školu, s tim da broj djevojčica i dječaka bude podjednak. U obzir se uzima razvojna dob djeteta, posebice gruba i fina motorika, osjetilnost i percepcija, razumijevanje govora i govorno izražavanje kao i sposobnosti ostvarivanja i održavanja interakcije s vršnjacima. Svako dijete u grupi različitih dobi pokazuje specifičan stupanj razvoja i time se omogućuje raznovrsnost poticaja i socijalnih kontakata. Tako u Montessori grupama starija djeca spontano pomažu mlađoj, mlađa djeca traže zaštitu starije djece, starija djeca preuzimaju odgovornost za izvedbu aktivnosti.“ (Borovac, 2016:89)

U 22. Članku Pedagoškog standarda točno je propisano koliko djece s obzirom na njihovu kronološku dob može pohađati dobno mješovite odgojno-obrazovne vrtićke skupine:

„U mješovitoj odgojno-obrazovnoj skupini u redovitom programu u odgojno-obrazovnu skupinu djece u dobi:

– od 1 do 2 godine može se uključiti	najviše 10 djece,
– od 1 do 3 godine može se uključiti	najviše 12 djece,
– od 3 godine do polaska u školu može se uključiti	najviše 20 djece,
– od 4 godine do polaska u školu može se uključiti	najviše 22 djece.“

(Narodne novine, 2008)

3.1. HOMOGENE VRTIČKE SKUPINE

Homogene ili „čiste“ vrtičke skupine su one u kojima su djeca u odgojnim skupinama grupirana po istoj kronološkoj dobi. U većini vrtića prevladavaju upravo takve, homogene vrtičke skupine dok su heterogene u manjini.

„U našim ustanovama,kao uostalom i u svijetu, uvriježeno je da se djeca jednake kronološke dobi organiziraju u istu odgojnu skupinu koja zajednički dijeli odgojitelja,određen prostor, opremu, igračke i materijale u unutrašnjem, a ponegdje čak i u vanjskom prostoru ustanove. Takva skupna djece, zbog ujednačenosti po kronološkoj dobi čiji se raspon proteže unutar šest mjeseci do jedne godine,ima isti vremenski raspored življenja tijekom dana. Zbog čega je to tako i koje su prednosti i nedostaci takve socijalne organizacije o kojoj nadalje ovise i njeni drugi aspekti kaošto je kadrovska, prostorno-materijalna i vremenska organizacija?“ (Petrović-Sočo, 2007:93-94)

Perović-Sočo (2007) također navodi se dugo vjerovalo da dijete uči pod utjecajem izravnog poučavanja odraslih, a tome se prilagođavala i organizacija djece po skupinama. U skladu s tim, smatralo se da će manji raspon u dobi djece omogućiti približne sposobnosti za usvajanje odgojno-obrazovnih sadržaja koje planira i provodi odgojitelj.

Došen-Dobud (1977) navodi da se naše odgojne skupine sastoje većinom od homogenih skupina djece. Prema tome se formiraju različite skupine, a to su: mlađa skupina za djecu u dobi od 3 do 4 godine, zatim srednja skupina za djecu od 4 do 5 godina i na kraju starija skupina za djecu od 5 do 6 godina odnosno do polaska u školu. Odgojne skupine mogu biti još homogenije ukoliko se radi o većem broju djece.

Osim toga, Došen-Dobud (1977) se osvrnula i na planiranje rada u homogenim skupinama za koje smatra da je mnogo lakše jer su i programski sadržaji u osnovi prilagođeni dobnom razvoju djece. Također, navodi i neke probleme u radu homogenih vrtićkih skupina kao na primjer mogućnost da se može zaboraviti da nema i ne može biti dobno homogenih skupina iz razloga što su kod djece predškolske dobi razlike u razvijenosti mnogo veće nego kasnije kada je razvoj nešto sporiji.

3.2. HETEROGENE VRTIČKE SKUPINE

Heterogene ili dobno mješovite skupine su, kao i sam naziv govori, one u kojima borave djeca različite kronološke dobi.

Petrović-Sočo (2007) navodi da u alternativnim pedagoškim koncepcijama otpočetak susrećemo dijametralno suprotna stajališta te da je u njima naglašena prednost dobno mješovitih vrtićkih skupina. Također, spominje da je i Marija Montessori uočila prednost takvih skupina još početkom prošlog stoljeća uz mišljenje da heterogene skupine djeci omogućuju da si međusobno pomažu i uče jedni od drugih.

„Grupe s djecom mješovite dobi potencijalno znače obogaćenu vrtićku zajednicu u kojoj se djeci pruža veći broj prilika da pružaju i primaju pomoć, bez obzira na to jesu li mlađi ili stariji članovi grupe (...). Vjerojatno će djeca pospješiti svoju socijalnu umješnost budu li imala prilike uvježbavati široki raspon socijalnih ponašanja. Socijalna umijeća i dispozicije kao što su pružanje pomoći, osiguravanje vodstva, suradnički rad te iskazivanje altruizma ne iskrсну kao čarobnim štapićem kad dijete dođena prag odrasle dobi: to su dispozicije i umijeća koja se moraju „practicirati“ i iskusiti kao djelotvoran izvor zadovoljstva tijekom cijelog djetinjstva. Osim toga, istraživanja pokazuju da su djeca manje izložena izolaciji od strane svojih vršnjaka u grupama s djecom mješovite dobi, nego u grupama iste dobi (...). Stoga možda nije slučajnost da dokazi ukazuju na to da će socijalni razvoj (kao i onaj intelektualni i školski) biti ubrzan u grupama s djecom mješovite dobi u odnosu na one iste dobi“ (Katz i McClellan, 1999: 39-42)

Kao što sam već spomenula, većina je vrtićkih skupina u Republici Hrvatskoj homogena pa su upravo iz tog razloga neki odgojitelji došli na ideju kako bi mogli potaknuti druženja djece različite dobi.

„Dugotrajan boravak u vrtiću i dječja znatiželja potaknut će djecu da izađu iz prostora matične skupine, potraže braću ili prijatelje koje su upoznali u vrtiću. Naš vrtić je građen tako da su prostorije za boravak djece odvojene dugačkim hodnikom, a da bi došli do drugih skupina moramo proći kraj glavnog ulaza koji ne može biti uvijek zaključan pa nismo u mogućnosti držati vrata skupina otvorena. Ipak, možemo naći način da omogućimo druženje djece različitih uzrasta. To smo organizirali tako da se djeca međusobno posjećuju te se igraju u skupinama. Djeca to zovu „Idemo na igranje u Žabice... Zvončice...“. Vrlo često su inicijatori takvih druženja braća no samo u početku. S vremenom, sve više djece ide „na

igranje“. Korist za djecu je obostrana. Velika djeca se osjećaju važno, kompetentno i uspješno, a mala djeca ih oponašaju pa u takvoj igri i oni stječu nove socijalne vještine. Igre uloga koje se odvijaju u grupama djece različite dobi posebno su vrijedne jer zahtijevaju još viši nivo socijalnog razumijevanja i prilagođavanja. Djeca koja imaju teškoća u stupanju u kontakt i održavanju igre s vršnjacima često to ne uspijevaju s mlađim ili starijim djetetom.“ (Zajčić, 2009:147)

Došen-Dobud (1977) u svome radu navodi da se dobno mješovite skupine češće formiraju izvan većih urbanih aglomeracija. U usporedbi homogenih i dobno mješovitih vrtićkih skupina navodi da su dobno mješovite skupine dobre jer starija djeca mogu stimulativno djelovati na mlađu, pomagati im u stjecanju svakodnevnih navika čime dolazi do poboljšanja socijalizacije djece. Kao moguć problem istaknuta je opasnost o tome da se ne posvećuje dovoljno pažnje mogućnostima djece s obzirom na njihovu dob. U zaključku Došen-Dobud navodi da je za efikasan odgojno-obrazovni rad potrebno nastojati da se sastav grupe u odjeljenju tijekom radne godine ne mijenja, što će dovesti do solidnog, sustavnog odgojno-obrazovnog rada.

Vivodinac(2007:114) se u svome radu osvrnula na dnevni boravak u dobno mješovitim vrtićkim skupinama i primijetila sljedeće: „Dobno mješovite skupine su se u mojoj praksi pokazale izuzetno korisne za zdrav i cjelovit razvoj djece. No, to donosi i neke probleme kod organizacijednevnog rada i odmora. Naime, kada se radi o mješovitoj skupini onda se pretpostavlja s obzirom na različitu dob djece da u njoj borave djeca koja imaju potrebu za dnevnim odmorom kao i koja tu potrebu nemaju.

Kako bismo svoj djeci u grupi osigurali kvalitetno provedeno vrijeme u vrijeme poslijepodnevnog odmora, potrebno je dobro isplanirati i organizirati rad i prostor u kojem djeca borave u vrtiću. Djeci koja nemaju potrebu za odmorom, potrebno je ponuditi dovoljno poticaja za mirnu i kreativnu igru, a za djecu koja imaju tu potrebu u isto vrijeme omogućiti mjesto, tiho i ugodno ozračje za spavanje.“

4. RODITELJI – SUDIONICI ORGANIZACIJE ODGOJNO-OBRAZOVNOG PROCESA

„Dužnost i pravo roditelja je odgajati djecu u skladu s dječjom dobi, razvojnim potrebama i mogućnostima, pomagati im da upoznaju svijet i shvate odnose u svijetu oko sebe, istovremeno ih poticati u razvoju njihove samostalnosti, samosvijesti i samopouzdanja.“ (Debijađi i Lovreković, 2009:349)

„Roditelji kao primarni djetetovi odgojitelji odgovorni su ne samo za skrb o djetetu i za poticanje njegova razvoja, već i za korištenje svih osobnih kapaciteta i društvenih potencijala u cilju postizanja kvalitetnoga ranoga razvoja njihova djeteta. Od suvremenoga se roditelja zahtijeva da poznaje zakonitosti i obilježja dječjega razvoja, da u obavljanju svoje roditeljske uloge punu pozornost daje potrebama i sposobnostima svoga djeteta te da poznaje načine njihova zadovoljenja i poticanja.“ (Lešić, 2009:361)

Ljubetić (prema: Hutchin, 2009) govori o roditeljima/skrbnicima kao najboljim poznavateljima svoje djece i upravo zbog toga ističe važnost izgradnje povjerljivih, bliskih i recipročnih odnosa roditelja i praktičara. Kao prve korake u suradnji obitelji i ustanove navodi nekoliko primjera kao što su: posjet roditelja u vrtiću, posjet odgojitelja djetetovu domu, organiziranje sastanka radi međusobnog upoznavanja prije djetetovog polaska u vrtić, informativne brošure za roditelje itd.

Kako bi ustanove za rani odgoj i obrazovanje uistinu funkcionirale kao drugi dječji dom, od velike je važnosti da roditelji imaju prijateljski, partnerski odnos s odgojiteljima jer takav odnos vodi do uspješnog rada i ozračja koje je poticajno za djecu. Upravo sam zbog važnosti roditeljske uloge odlučila ispitati njihove stavove i saznati njihovo mišljenje o organizacijskim oblicima dobno mješovitih vrtićkih skupina.

5. METODOLOGIJA ISTRAŽIVAČKOG RADA

Cilj ovog istraživanja bio je dobiti uvid u stavove roditelja o organiziranju dobno mješovitih vrtićkih skupina.

Hipoteza istraživanja glasi – Roditeljski su stavovi pozitivniji o dobno mješovitim vrtićkim skupinama u odnosu na homogene.

Uzorak ovog istraživanja činio je 20 ispitanika/roditelja čija djeca pohađaju dobno mješovite vrtićke skupne u Osijeku.

S obzirom na hipotezu istraživanja pri istraživanju sam koristila anketni upitnik. Anketni upitnik se provodio anonimno, sadržavao je sve potrebne informacije definirane ciljem istraživanja na način da se na početku roditeljima objasnila svrha ispitivanja te dale upute za njegovo ispunjavanje. Sastojao se od 4 pitanja, od toga su dva bila kombiniranog tipa, jedno zatvorenog i jedno otvorenog tipa.

5.1. REZULTATI ISTRAŽIVANJA I INTERPRETACIJA

U istraživanju je sudjelovalo 20 roditelja, od toga 18 žena i 2 muškarca. Najmlađi ispitanik ima 28 godina, a najstariji 41. Prosječna dob ispitanika jest 34,5 godine. Što se tiče stručne spreme, 17 ispitanika ima visoku stručnu spremu, 2 srednju stručnu spremu i 1 višu stručnu spremu. Najmlađe djeteta ispitanika ima 2 godine, a najstarije 6 godina. Prosječna dob djeteta iznosi 3 godine i 9 mjeseci. Najkraći vremenski period pohađanja dobno mješovite vrtićke skupine je 1 mjesec, a najdulje 2,5 godine.

Prvo je pitanje bilo kombiniranog tipa, odnosilo se na upoznatost ispitanika s načinom rada dobno mješovitih vrtićkih skupina, na što je 19 od 20 ispitanika odgovorilo potvrdno, tj. da je upoznato s takvim načinom rada, dok je jedan ispitanik odgovorio da je djelomično upoznat. Prema odgovorima možemo vidjeti da je 95% ispitanika upoznato s načinom rada dobno mješovitih skupina.

U drugom je pitanju roditeljima ponuđena Likertova skala sudova u kojoj su trebali označiti razinu svoga suglasja s određenom tvrdnjom brojem od 1 do 5.¹

Tabela 1. Tvrdnje vezane uz dobno mješovite vrtičke skupine

TVRDNJE		RAZINE SUGLASJA				
	Tvrdnja	1	2	3	4	5
1.	Djeca u dobno mješovitim skupinama brže se i lakše prilagođavaju na dječji vrtić.	3 15%	11 55%	6 30%	-	-
2.	Dobno mješovite (heterogene) vrtičke skupine imaju više prednosti od homogenih skupina.	8 40%	8 40%	3 15%	1 5%	-
3.	U dobno mješovite skupine lakše se integriraju djeca s posebnim potrebama.	4 20%	6 30%	8 40%	2 10%	-
4.	Ovakav oblik organiziranja skupine smanjuje broj sukoba i konfliktnih situacija među djecom.	3 15%	7 35%	9 45%	1 5%	-
5.	Starija djeca u dobno mješovitim skupinama u većoj se mjeri senzibiliziraju za potrebe mlađe djece i tolerantnija su prema njima.	6 30%	11 55%	2 10%	-	-
6.	Dobno mješovita skupina je sličnija obiteljskom okruženju.	9 45%	7 35%	3 15%	1 5%	-

Iz dobivenih rezultata iz tablice možemo vidjeti da su se roditelji najviše usuglasili sa prvom i petom tvrdnjom. Sa tvrdnjom da se djeca u dobno mješovitim skupinama brže i lakše prilagođavaju na dječji vrtić usuglasilo se 55% ispitanika sa razinom suglasja – slažem se. To pokazuje da roditelji smatraju kako dobno mješovite skupine pozitivno utječu na socijalizaciju i prilagodbu njihove djece što zasigurno govore iz iskustva. Svako dijete na teži ili lakši način prolazi proces prilagodbe, a podacima dobivenim iz ankete možemo vidjeti da roditelji smatraju kako upravo dobno mješovite skupine mogu biti olakšanje i pomoć u tome. Isto su se

¹(1 – izrazito se slažem, 2 – slažem se, 3 – niti se slažem niti se ne slažem, 4 – ne slažem se, 5 – izrazito se ne slažem)

tako složili i sa petom tvrdnjom koja kaže da se starija djeca u dobno mješovitim skupinama u većoj mjeri senzibiliziraju za potrebe mlađe djece i tolerantnija su prema njima. Tu je tvrdnju potvrdila i Došen-Dobud (1977) govoreći da starija djeca stimulativno utječu na mlađu što dovodi do lakše socijalizacije. Dobar primjer takve senzibilizacije i tolerancije zasigurno imaju roditelji sa više djece pa vođeni pozitivnim iskustvima podržavaju upravo dobno mješovite skupine. Druga tvrdnja: „Dobno mješovite (heterogene) vrtićke skupine imaju više prednosti od homogenih skupina.“ ima najveći postotak slaganja (od 40%) sa prvom (izrazito se slažem) i drugom (slažem se) razinom suglasja. U trećoj tvrdnji koja se odnosi na lakšu integraciju djece s posebnim potrebama u dobno mješovite skupine najveći je postotak slaganja (40%) sa trećom razinom suglasja (niti se slažem niti se ne slažem). U četvrtoj je tvrdnji navedeno da takav oblik organiziranja skupine smanjuje broj sukoba i konfliktnih situacija među djecom, a najveće se slaganje od 45% ispitanika ostvarilo na trećoj razini suglasja. Šesta je tvrdnja najveće slaganje ispitanika (45%) ostvarila na prvoj razini suglasja (izrazito se slažem). Iz toga možemo vidjeti da roditelji prepoznaju dobno mješovite skupine kao one koje njihovoj djeci olakšavaju boravak izvan obitelji time što imaju slične karakteristike.

U trećem pitanju otvorenog tipa ispitanici su trebali navesti prednosti i nedostatke dobno mješovitih vrtićkih skupina. Na to pitanje 3 ispitanika (15%) nije dalo odgovor. Od preostalih 17 (85%) ispitanika, 8 (40%) nije navelo niti jedan nedostatak. Neki od navedenih nedostataka su: nedovoljna stimulacija za stariju djecu, preveliki zahtjevi za mlađu djecu i teže organiziranje zadataka. Kao prednosti ispitanici su naveli: međusobno pomaganje, učenje, suradnju, dijeljenje, razumijevanje, prilagođavanje stvarnom životu, bolja socijalizacija itd.

U četvrtom su pitanju ispitanici trebali navesti smatraju li da je takav način organiziranja mješovite skupine najprikladniji za njihovo dijete. Na ovo pitanje 1 ispitanik nije dao odgovor. 85% ispitanika dalo je potvrđan odgovor, a 10% je odgovorilo da nisu sigurni. Iz toga je vidljivo da roditelji dijele pozitivna iskustva o boravku njihove djece u dobno mješovitim vrtićkim skupinama.

6. ZAKLJUČAK

U prošlosti se nije mnogo pažnje obraćalo na mnoge segmente odgojno-obrazovnog sustava pa tako ni na organiziranje vrtićkih skupina. Unatoč tome, s vremenom se podigla svijest o tome da je grupiranje djece jedan od važnih zadataka u odgojno-obrazovnom procesu jer on određuje u kakvom će okruženju dijete svakodnevno boraviti u ustanovi za rani odgoj i obrazovanje. Kao što smo mogli vidjeti iz različitih izvora, takvo se grupiranje odnosi na formiranje vrtićkih odjeljenja koja mogu biti homogena i heterogena/dobno mješovita. Mišljenja o tome su podijeljena, jedni vide više prednosti u dobno mješovitim skupinama, dok ima onih koji ne dijele takvo mišljenje, već smatraju da su homogene skupine bolje. Kako bih saznala stavove roditelja čija djeca pohađaju dobno mješovite vrtićke skupine provela sam kratko istraživanje kroz čije rezultate mogu zaključiti da je većina ispitanika zadovoljna radom takvih skupina. Većina ispitanika smatra da dobno mješovite skupine imaju više prednosti od homogenih. Stavove roditelja svakako treba uzeti u obzir i razmotriti ih jer su roditelji vrlo važni sudionici djetetova odgoja, odrastanja, svakodnevnog života i odluka. Kroz ovo sam istraživanje uvidjela važnost partnerskog odnosa odgojitelja i roditelja kako bi djetetova dobrobit bila na prvom mjestu te kako bi svi zajedno stvorili zajednicu u kojoj dijete živi, uči, odrasta i razvija se u poticajnim uvjetima.

7. LITERATURA

- (1) Borovac, T. (2016). „Socijalna interakcija djece rane i predškolske dobi u dobno mješovitim skupinama ustanova ranoga i predškolskoga odgoja“, U: Mlinarević, V., Vonta, T., Borovac, T. (ur.) *Rani i predškolski odgoj i obrazovanje – izazovi i perspektive*, Osijek: 5. Međunarodni stručni i znanstveni skup. (87-94).
- (2) Brajša-Žganec, A. (2003). *Dijete i obitelj*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- (3) Debijadi, V., Lovreković, Lj. (2009). „Dječji vrtić – zajednica koja uči: Jačanje roditeljske kompetencije u poticanju razvoja i odgoja djece“, U: Babić, N., Redžep Borak, Z. (ur.) *Dječji vrtić – mjesto učenja djece i odraslih*, Osijek: 4. Stručni i znanstveni skup. (349-351).
- (4) Došen-Dobud, A. (1977). *Odgoj i obrazovanje u dječjem vrtiću*. Zagreb: Pedagoško književni zbor.
- (5) Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe. (2008). Narodne novine, 10/97. i 107/07. Pribavljeno 01. listopada 2016. http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_06_63_2128.html
- (6) Katz, L. G., McClellan, D. (1999). *Poticanje razvoja dječje socijalne kompetencije*. Zagreb: Educa.
- (7) Lešić, K. (2009). „Suradnja s roditeljima u vrtiću“, U: Babić, N., Redžep Borak, Z. (ur.) *Dječji vrtić – mjesto učenja djece i odraslih*, Osijek: 4. Stručni i znanstveni skup. (361-366).
- (8) Ljubetić, M. (2009). *Vrtić po mjeri djeteta: kako procjenjivati kvalitetu u ustanovi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Školske novine.
- (9) Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. Pribavljeno 01. listopada 2016. <http://www.azoo.hr/images/strucni2015/Nacionalni-kurikulum-za-rani-i-predskolski-odgoj-i-obrazovanje.pdf>
- (10) Petrović-Sočo, B. (2007). *Kontekst ustanove za rani odgoj i obrazovanje – holistički pristup*. Zagreb: Mali profesor.
- (11) Petrović-Sočo, B. (2009). *Mijenjanje konteksta i odgojne prakse dječjih vrtića: akcijsko istraživanje s elementima etnografskoga pristupa*. Zagreb: Mali profesor.

- (12) Višnjić-Jevtić, A. (2009). „Socijalna kompetencija – razvojna kompetencija djece i odraslih“, U: Babić, N., Redžep Borak, Z. (ur.) *Dječji vrtić – mjesto učenja djece i odraslih*, Osijek: 4. Stručni i znanstveni skup. (139-144).
- (13) Vivodinac, Ž. (2007). Organizacija dnevnog odmora djece u dječjem vrtiću. *Školski vjesnik : časopis za pedagoška i školska pitanja*. Vol.56. No.1. - 2. (113-121).
Pribavljeno
01.listopada2016.http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=122943
- (14) Zajčić, M. (2009). „Razvoj socijalnih vještina (iskustva iz prakse)“, U: Babić, N., Redžep Borak, Z. (ur.) *Dječji vrtić – mjesto učenja djece i odraslih*, Osijek: 4. Stručni i znanstveni skup. (145-148).

8. PRILOG

ANKETA

Poštovani, ova je anketa anonimna, a dobiveni će se rezultati koristiti u svrhu pisanja završnog rada iz Integriranog predškolskog kurikulumu. Pitanja se odnose na organizacijske oblike dobno mješovitih (heterogenih) vrtićkih skupina.

Hvala,

Antonia Valentić

Spol : Ž / M

Dob roditelja :

Stručna sprema:

Dob djeteta:

Koliko dugo dijete pohađa mješovitu skupinu :

1. Obzirom da je vaše dijete uključeno u dobno mješovitu skupinu, da li ste upoznati s načinom rada dobno mješovitih vrtićkih skupina?
 - a) DA
 - b) NE
 - c) _____

2. Navedite svoje slaganje s navedenim tvrdnjama na skali od 1 do 5.

(1 – izrazito se slažem, 2 – slažem se, 3 – niti se slažem niti se ne slažem, 4 – ne slažem se, 5 – izrazito se ne slažem)

	TVRDNJE	RAZINE SUGLASJA				
1.	Djeca u dobno mješovitim skupinama brže se i lakše prilagođavaju na dječji vrtić.	1	2	3	4	5
2.	Dobno mješovite (heterogene) vrtićke skupine imaju više prednosti od homogenih skupina.	1	2	3	4	5
3.	U dobno mješovite skupine lakše se integriraju djeca s posebnim potrebama.	1	2	3	4	5
4.	Ovakav oblik organiziranja skupine smanjuje broj sukoba i konfliktnih situacija među djecom.	1	2	3	4	5
5.	Starija djeca u dobno mješovitim skupinama u većoj mjeri su senzibiliziraju za potrebe mlađe djece i tolerantnija su prema njima.	1	2	3	4	5
6.	Dobno mješovita skupina je sličnija obiteljskom okruženju.	1	2	3	4	5

3. S obzirom na Vaše mišljenje, što bi bile prednosti, a što nedostaci dobno-mješovitih vrtićkih skupina?

Prednosti:

Nedostaci:

4. Smatrate li da je ovakav način organiziranja mješovite skupine najprikladniji za vaše dijete?

a) da

b) ne

c) _____